

Karlstads kommun

barnochungdomsforvaltningen@karlstad.se

Beslut för grundskola efter tillsyn i Frödingskolan sär i Karlstads kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Karlstads kommun att senast den **31 augusti 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Karlstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen konstaterar att Karlstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.
- Rektorn ska säkerställa att skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen konstaterar att Karlstads kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Rektorn följer upp skolenhetens resultat samt trygghet och studiero. Uppföljningen genomförs i relation till de nationella målen och dokumenteras. (1 kap. 4 §, 4 kap. 4-6 §§ och 5 kap. 3 § skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar rektorn om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- Rektorn planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 4-7 §§ skollagen; Lgrs 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Rektorn ska följa upp elevernas trygghet och studiero. Uppföljningen ska dokumenteras.
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen ska rektorn besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt dokumentera dessa.
- Rektorn ska planera för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Planeringen och åtgärderna ska dokumenteras.

Bedömning

Det har vid tillsynen framkommit att det finns flera brister inom de arbetsområden som granskats och som rektorn och huvudmannen därmed behöver åtgärda för att verksamhetens vid skolenheten ska uppfylla författningarnas krav. Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Frödingskolans grundsärskola inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Utredningen visar att elevhälsan inte har några uppdrag kopplade till grundsärskolan samt att elevhälsan inte har någon insyn i grundsärskolans verksamhet. Vidare bedömer Skolinspektionen att det inte finns någon systematisk och dokumenterad uppföljning av arbetet med att skapa trygghet och studiero. Därtill bedömer Skolinspektionen att det finns brister inom skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Av utredningen framgår att det beror på att lärare inte anmäler de kränkningar som sker mellan elever till rektorn. Slutligen bedömer Skolinspektionen att skolbiblioteket inte används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Utredningen visar att de elever som får sin utbildning vid "Vildgäsen" inte besöker skolbiblioteket eller använder det som en pedagogisk resurs i skolarbetet.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det finns brister inom skolenhetens målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling. Av utredningen framgår att lärare inte anmäler de kränkningar som sker mellan elever till rektorn. Det innebär att rektorn inte får kännedom om de kränkningar som sker i verksamheten och därmed inte på ett systematiskt sätt kan arbeta för att motverka att kränkningar uppstår. Att det inte, trots

att de intervjuade uppger att kränkningar av elever förekommer på skolenheten, bedrivs ett målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling strider mot författningarna och måste åtgärdas.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling och att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga kränkande behandling av elever. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Lärare från såväl "Vildgåsen" som "Alstern" säger i intervju att det förekommer kränkningar mellan eleverna som de inte anmäler till rektorn. De säger att de anmäler i de fall de anser att kränkningarna är grova, till exempel vid slagsmål samt då grundskolans elever utsatt grundsärskolans elever för verbala kränkningar. Enligt lärare finns det inget uttalat eller gemensamt arbete på skolan för att motverka kränkande behandling, mer än att de som enskilda lärare arbetar med det i undervisningen.

Representanter för elevhälsan säger i intervju att det förekommer kränkningar mellan elever på skolan; både mellan elever i grundsärskolan och mellan dem och elever i grundskolan. De beskriver att det handlar om att elever inte får vara med, skojbråk som går överstyr, att man ger varandra nedsättande kommentarer och skällsord. Elevhälsan säger att anmälningar om kränkande behandling enligt skolans rutiner ska gå till rektorn och att de därför inte har någon kännedom om lärare anmäler de kränkningar som sker.

Rektorn säger i intervju att han har tagit emot fem anmälningar om kränkande behandling innevarande läsår. Samtliga har enligt rektorn kommit från "Alstern". Rektorn tror att kränkningar är vanligt förekommande och att inte alla anmäls till honom.

Motivering till föreläggande som ingripande

Karlstads kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Karlstads kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid Frödingskolans grundsärskola inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande. Utredningen visar att elevhälsan inte har några uppdrag kopplade till eller insyn i grundsärskolans verksamhet samt att de insatser som görs till största delen är åtgärdande och rör enskilda individer istället för ett vara förebyggande och hälsofrämjande för grundsärskolans elever på gruppnivå. Den omständigheten att elevhälsan, efter tillsynsbesöket, börjat diskutera även grundsärskolans elever under elevhälsomöten innebär inte att elevhälsan kan anses arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande som en samlad resurs för att stödja elevernas utveckling mot målen.

Vidare bedömer Skolinspektionen att skolbiblioteket inte används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. Utredningen visar att de elever som läser enligt inriktningen träningskola och som får sin utbildning på "Vildgäsen" inte använder skolbiblioteket som en pedagogisk resurs i skolarbetet. Det förhållandet att lärare använder det kommunala biblioteket är inte att jämföra med att det finns ett skolbibliotek som står till elevernas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet. Det kommunala biblioteket ligger inte i nära anslutning till "Vildgäsen". Det är därför inte tillgängligt för eleverna och kan därigenom inte betraktas som ett skolbibliotek.

Att elevhälsan vid skolenheten inte arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande samt att skolbiblioteket inte används som en pedagogisk resurs i skolarbetet strider mot författningarna och måste åtgärdas.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 277) anges t.ex. följande: Elevhälsans fokus ska inte vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv.

Eleverna i grundsärskolan ska enligt skollagen ha tillgång till skolbibliotek. Enligt läroplanen har rektorn ett särskilt ansvar för att skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s.284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information. Skolbiblioteket ska ställas till elevernas och lärarnas förfogande och ingå i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja elevernas lärande. Skolbiblioteket spelar en viktig roll för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodoses deras behov av material inom utbildningen.

Elevhälsan arbetar inte främst förebyggande och hälsofrämjande.

Representanter från elevhälsan säger i intervju att de inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande, utan snarare åtgärdande i enskilda elevärenden. I intervjun framkommer att elevhälsan, med undantag för skolsköterskans hälsosamtal och viss handledning av psykolog, inte haft någon diskussion kring "Vildgåsen" innevarande läsår och att de heller inte fått i uppdrag att arbeta förebyggande och hälsofrämjande gentemot eleverna på "Vildgåsen". Elevhälsans representanter säger att de inte har några insatser på gruppnivå i grundsärskolan eller några temadagar eller föreläsningar motsvarande det arbete som görs i grundskolan. Det gäller både "Vildgåsen" och "Alstern". Några av representanterna säger att det inte tycker att det finns tillräcklig tillgång till elevhälsans olika kompetenser för att främst kunna arbeta förebyggande och främjande.

Elevhälsans utsagor bekräftas av lärare som i intervju uppger att elevhälsan, med några få undantag såsom skolsköterskans hälsosamtal och viss psykologhandledning, inte haft något arbete som riktats mot eleverna på "Vildgåsen".

Rektorn säger i intervju att han delar elevhälsans och lärarnas uppfattning om att elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande. Han säger att de ärenden som elevhälsan hanterar främst handlar om enskilda individärenden i grundskolan och i åtgärdande syfte. Enligt rektorn är tillgången till elevhälsans olika kompetenser tillräcklig för att de ska kunna arbeta främst förebyggande och hälsofrämjande, men att det är ett utvecklingsområde att elevhälsan ska arbeta mer förebyggande och hälsofrämjande. Ett annat utvecklingsområde är enligt rektorn att även "Vildgåsen" ska räknas in i grundsärskolan.

Efter Skolinspektionens tillsynsbesök, i samband med kommunikering av protokollet till huvudmannen, uppger rektorn att elevhälsan numera diskuterar grundsärskolans elever på elevhälsomöten och att "Vildgåsens" personal kommer att bjudas in till elevhälsan under vårterminen 2018.

Skolbiblioteket används inte för att stödja elevernas lärande.

Lärare som arbetar på "Vildgåsen" säger i intervju att de inte känt till att det finns ett bibliotek på skolan och att de därför aldrig besökt skolbiblioteket. Däremot säger de att de går till ett kommunalt bibliotek som ligger cirka 450 meter från "Vildgåsen" och därför inte känt något behov av ett skolbibliotek. Lärare som arbetar på "Alstern" säger att de använt sig av skolbiblioteket i undervisningen.

Rektorn säger i intervju att det finns ett bibliotek på skolan och att de är lokaliserat i Frödingskolans lokaler. Enligt rektorn har inte lärare och elever från "Vildgåsen" använt biblioteket någon gång. Vidare uppger rektorn att utbudet i skolbiblioteket nog är ganska begränsat för den elevgrupp som får undervisning på "Vildgåsen" och att det behöver utvecklas för att passa även den elevgruppen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Karlstads kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Karlstads kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Styrning och utveckling av verksamheten

Skolinspektionen bedömer att rektorn inte dokumenterar uppföljning av arbetet med att skapa trygghet och studiero. Därmed finns inte heller några dokumenterade åtgärder för att utveckla verksamheten som är baserade på en uppföljning av resultaten på skolenheten eller någon dokumenterad plan för hur utvecklingsåtgärderna ska genomföras. Efter tillsynsbesöket meddelade rektorn till Skolinspektionen att det numera finns en uppföljning av arbetet med trygghet och studiero i grundsärskolan. Dock har Skolinspektionen inte fått ta del av någon dokumenterad uppföljning av resultaten eller beslut om utvecklingsåtgärder eller någon plan för hur de ska genomföras, varför Skolinspektionen bedömer att det inte finns ett dokumenterat systematiskt kvalitetsarbete vid Frödingskolans grundsärskola. Att resultaten från en uppföljning av studiero och trygghet inte dokumenteras och analyseras kan leda till att nödvändiga utvecklingsbehov inte synliggörs och åtgärdas. Detta strider mot författningarnas krav.

Enligt skollagen ska rektorn ansvara för att det vid skolenheten genomförs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla av utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas. Enligt läroplanen har rektorn ansvaret för skolenhetens resultat och för att resultaten följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven.

Det finns brister i skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Av Frödingskolans grundsärskolas senast dokumenterade kvalitetsarbete som Skolinspektionen fått ta del av i samband med tillsynen framgår att det inte finns någon dokumenterad uppföljning av grundsärskolans arbete med trygghet och studiero.

Representanter för elevhälsan säger i intervju att de inte känner till om det finns något dokumenterat resultat av grundsärskoleelevernas upplevelse av trygghet och studiero. De säger att de varje år genomför en enkät för att kartlägga hur eleverna uppfattar tryggheten och studieron samt kartlägger otrygga platser genom en trygghetsvandring. Enligt elevhälsan sammanställs dock ett gemensamt resultat för grundskolan och grundsärskolan vilket gör att det inte går att urskilja resultatet för Frödingskolans grundsärskola.

Lärare säger i intervju att vårdnadshavare till elever i grundsärskolan får svara på en enkät om hur eleverna har det på skolan, men att få vårdnadshavare har svarat på

enkäten. Vidare säger de att resultatet från enkäten, vad de känner till, inte sammanställts och att rektorn inte återkopplat resultatet. Lärare säger att de upplever att eleverna är trygga på skolan, vilket enligt lärare bekräftats under utvecklingssamtalen med elever och vårdnadshavare. I intervjun framkommer att lärare inte har deltagit i någon process kring uppföljning och formulering av mål för verksamheten.

Rektorn säger i intervju att det finns en dokumenterad uppföljning av kunskapsresultaten i grundsärskolan, men att det inte finns någon dokumenterad uppföljning av arbete med trygghet och studiero på grundsärskolan, men att det är ett utvecklingsområde. Enligt rektorn finns det inte heller någon uppföljning av trygghet och studiero på grundsärskolan på huvudmannanivå. Det har inte heller efterfrågats av huvudmannen, säger rektorn.

Efter Skolinspektionens tillsynsbesök, i samband med kommunikering av protokollet till huvudman, uppger rektorn att det numera finns en uppföljning av arbetet med trygghet och studiero på grundsärskolan. Någon sådan dokumenterad uppföljning av resultaten eller beslut om utvecklingsåtgärder eller någon plan för hur de ska genomföras har dock inte redovisats för Skolinspektionen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Karlstads kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Karlstads kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Karlstads kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Karlstads kommun uppfyller författningarnas krav inom extra anpassningar och särskilt stöd.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Karlstads kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Hans Larson

Enhetschef
Signerat av: Hans Larson

X Therése Lumberg

Föredragande/utredare
Signerat av: Therése Lumberg

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Frödingskolan sär

Fakta om Frödingskolan sär

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Karlstads kommun under våren 2018. Frödingskolan sär besöktes av Skolinspektionen den 30 januari 2018.

Frödingskolans grundsärskola ligger i Karlstads kommun och har Karlstads kommun som huvudman. Skolenheten har vid tiden för tillsynen 24 elever i årskurserna 1-9.

Elever som läser enligt grundsärskolans kursplaner får sin utbildning vid "Alstern" som delar lokaler med Frödingskolans grundskola. Elever som läser enligt träningskolans kursplaner får i huvudsak sin undervisning vid "Vildgåsen" som ligger i anslutning till en förskola, cirka 700 meter från Frödingskolan. Totalt läser nio elever inriktningen träningskola. Övriga elever läser ämnen och/eller ämnesområden enligt grundsärskolans kursplan. En elev vid skolenheten läser enligt grundskolans kursplaner i flera ämnen.

Skolenheten leds av en rektor som också är grundsärskolesamordnare i Karlstads kommun.

Frågan om "Vildgåsen" är en verksamhet som kan ingå i samma skolenhet som Frödingskolans grundsärskola bedöms i huvudmannabeslutet för skolformen grundsärskola i Karlstad kommun (dnr 2017:5373).

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Det finns ingen nationell statistik avseende elevers kunskapsresultat för skolformen grundsärskola. Av skolenhetens egen redovisning av kunskapsresultaten framgår hur stor andel av eleverna som helt eller delvis uppnådde de grundläggande kunskapskraven i respektive ämnesområde höstterminen 2017. Av redovisningen framgår också hur stor andel av eleverna som fick betygen A-F i respektive ämne enligt grundsärskolans och grundskolans kursplaner höstterminen 2017.

Resultat av arbetet med trygghet och studiero

I skolenhetens dokumenterade kvalitetsarbete finns ingen sammanställning eller uppföljning av arbetet med trygghet och studiero.